

Скопски Пазар АД

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

**За работењето на
Службата за внатрешна ревизија**

Период

01.01.2021-31.12.2021

КРАТКА СОДРЖИНА

1. Вовед-----
2. Состојбата на Македонската економија во продолжената Covid криза
3. Опис на ивршени ревизии на работењето на друштвото-----
4. Оценка за планираното време за контрола и евентуално отсапување----
5. Наоди и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија-----
6. Оценка на спроведување на мерките предложени од страна на службата-----
7. Проценка на можни ризици-степен на изложеност-----
8. Информации за извршени други активности-----
9. Учество на семинари, обуки и работилници-----
10. Оценка за реализацијата на поставени цели со годишниот план за работа-----
11. Оценка на адекватност и ефикасност на системите за внатрешна контрола-----

1. Вовед

Службата за внатрешна ревизија во Скопски Пазар АД Скопје функционира како независен организационен дел на Друштвото, организирана од страна на Надзор одбор на Друштвото со посебен акт број 02-1412 од 17.10.2010 година

Внатрешната ревизија е активност дизајнирана да додава вредност и да го подобрува работењето на организацијата. Основна цел на внатрешната ревизија е да врши проверка на усогласеноста на интерните акти со позитивните законски прописи, регулатива, како и оценма на системите за внатрешни контроли и управувањето со ризиците. Внатрешната ревизија обезбедува независно и објективно мислење до органите на Друштвото за ефективност на воспоставените внатрешни контроли и за адекватноста на системите за управување со ризиците.

Преку анализа и проценка на ризикот изразен со рангирање на веројатноста и влијанието на поединечните деловни активности и организациони единици во Друштвото, Внатрешната ревизија ја одредува фреквентноста на вршење на ревизии на поединечни активности.

Службата за Внатрешната ревизија на Друштвото изготвува извештаии од извршените ревизии и ги доставува до одговорните лица на ревидираните единици, Управниот одбор и Надзорен одбор. За своето работење подготвува полугодишен и годишен извештај.

Врз основа на Член 10 од Законот за изменување и дополнување на Законот за трговски друштва(Сл. Весник на РМ бр.48/2010) и членовите 415-а, 415-б, 415-в и 415-г, како и донесена одлука од страна на Надзорниот одбор на друштвото за организирање на служба за Внатрешната ревизија на Скопски Пзар АД-Скопје; Службата за Внатрешната ревизија поднесува полугодишен извештај за период од 01.01.-31.12.2021 година

Со почеток на календарската 2021 година и уредно изготвен годишен план за работа, службата отпочна со системски предвидените активности.

Цел на годишниот извештај:

Обезбедување на навремени информации за потребата, придобивките и подобрувањето на ефикасноста, економичноста и ефективноста на Друштвото од функционирање на Внатрешната ревизија.

Извештајот за работењето на службата за Внатрешната ревизија е во согласност со предвидените одредби од актите-Одлука за формирање на службата и ги содржи следните информации:

- опис на извршените ревизии на работењето на друштвото
- оценка на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола
- наоди и предложени мерки на службата
- оценка на спроведувањето на мерките предложени од службата
- оценка на реализација на поставените цели со годишниот план за работа
- оценка на планираното време за контрола и евентуално отстапување и
- информации за извршени други активности

Внатрешната ревизија, тргнувајќи од специфичноста и динамичноста на пазарот, појавата на пазарна заситеност, конкуренцијата, ризичниот профил на Друштвото, структурата на средствата и клучните делови активности на Скопски Пазар АД-Скопје, во текот на 2021 година своите активности ги насочи на ревидирање на процесите, следење на оперативните ризици со ликвидност, ажурност, точност и веродостојност на финасиските извештаи, доследност во спроведување на постоечките акти на Друштвото.

Во тек на реализирање на своите активности, службата за Внатрешната ревизија првенствено и единствено се раководеше од целите да обезбеди независна и објективна оценка на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола, како и на адекватноста со воспоставените процедури на друштвото, нивната усогласеност при тековното работење и во рамки на законската регулатива.

2. Состојбата на Македонската економија во продолжената Covid криза

Состојбата на македонската економија е тешка, но не и толку драматична како што се предвидуваше во почетната фаза на започнување на пандемијата. Предвидувањата беа полоши од што се очекуваше на самиот почеток на пандемијата, тоа е показател во тешкотијата да се предвидат и планираат ризиците кои влијаат врз растот и развојот на македонската економија.

Преовладува оцената дека кризата нема да заврши бргу и дека ќе потрае, истата нема да заврши кога ќе заврши и здравствената криза, се претпоставува дека ќе постои одреден временски период на заздравување на македонската економија. Зато државата не треба да превзема краткорочни мерки за излез од економската криза, мора да предвиди подолгорочни мерки кој ќе имаат влијание врз закрепнувањето на економијата во Р Македонија.

Економската криза која се повеќе се продлабочува и трае две години има влијание врз самата индустрија. Голем број на компании го намалуваат своето производство, доаѓа и до нивно затворање сето тоа влијае врз зголемување на невработеноста и зголемување на сиромаштијата.

Со траењето на кризата се увидува дека неможе со точност и сигурност да се предвидат сите ризици и да се биде во можност секогаш да се превземат правилните мерки за справување со ваков вид на економска и здравствена криза.

На светски рамки никој не можеше да предвиди колкаво негативно влијание има **Covid** кризата во економскиот раст и развој на светската економија

3. Опис на извршените ревизии на работењето на друштвото

Во тек на календарската 2021 година, согласно годишниот план за работа, во период Јануари-Декември 2021 година реализирани се 11 поединечни ревизии, во следните областо од работењето на Скопски Пазар АД:

Служба за внатрешна ревизија – Планирани активности со ТЕРМИНСКИ ПЛАН 2021 година

р.бр.	број на ревизија	редовни активности	тип на ревизија	планирано времетраење	почеток
-------	------------------	--------------------	-----------------	-----------------------	---------

1	1-2021	Одржување, користење услуги за тековно одржување на средствата. Интерни даватели на услуга и outsourcing. Покриеност на екстерните услуги со договори и права со обврски кои произлегуваат од истите. Усогласеност на плаќања согласно договор. Сервисни книшки, период на гаранција и функционалност на средствата.	годишна	3 недели	Monday, March 01, 2021
---	--------	--	---------	----------	------------------------

2	2-2021	Ревизија на процесите поврзани со системи за безбедност. Безбедноста на капиталот и средствата е мисија со високо значење за успехот на секој бизнис оператор. Добрите безбедносни политики даваат серија придобивки како: намалување на ризиците, ублажување на одговорноста, заштита, намалување на оперативните трошоци и намалување на осигурителните премии. Цел проверка на опфат, поставеност и функционалност на системите за безбедност.	годишна	4 недели	Monday, March 22, 2021
---	--------	---	---------	----------	------------------------

3	3-2021	Контрола на усогласеност со слободни тезги во пазари, објавени во однос на фактичка состојба, и утврдување дали системите на контрола се почитуваат при процес на сторнирање фактури за издавање на тезги.	годишна	4 недели	Monday, April 19, 2021
4	4-2021	Изнајмување тезги под закуп. Структура со издадени и слободни тезги. Статус со отворени побарувања во Сектор за пазари и недвижности, во рамки на пазарите. Дали има корисници на тезги кои должат повеќе месеци. Алокација на одговорност по наплатувач и мерки за подобрување.	годишна	3 недели	Monday, May 17, 2021
5	5-2021	Ревизија на Сектор за заеднички услуги, за работење на Оддел за правни работи, процеси поврзани со водење на спорни постапки пред правосудни и управни органи за отворени побарувања и спорови во тек, со цел да се оцени точноста, ажурноста и ефикасноста на работните политики и процедури во рамки на секторот, добра меѓусекторска кореспонденција, како и усогласеност со позитивните законски регулативи	годишна	4 недели	Monday, June 07, 2021
6	6-2021	Навремено и усогласено книжење. Евиденција на настани, алокација на одговорност. Системи на контрола. Водење дневник на активности. Тест на усогласеност и сегрегација на должности.	годишна	3 недели	Monday, July 05, 2021
7	7-2021	Изнајмување на недвижности. Степен со издаден (активен) деловен простор во Сектор за пазари и недвижности. План и програма за подобрување на процент со издаденост и постигнување 100% Статус со слободен деловен простор и мерки превземени за негово издавање.	годишна	4 недели	Monday, July 26, 2021

8	8-2021	Работење на секторот даноци, уредност, точност и навременост. Движење на работна документација. Обврски на друштвото поврзани со даноци по разни основи, како контрола на влезни и излезни финансиски документи, усогласеност со административни обврски, точна и навремена пресметка на данокот, навремено поднесување на даночни пријави, навремено плаќање на даноци, а кои произлегуваат од повеќе позитивни закони (Закон за додадена вредност, Закон за даноци за имот, Закон за персонален данок на доход и Закон за данок на добивка)	годишна	3 недели	Monday, August 23, 2021
9	9-2021	Изнајмување тезги под закуп. Структура со издадени и слободни тезги. Статус со отворени побарувања во Сектор за пазари и недвижности, во рамки на пазарите. Дали има корисници на тезги кои должат повеќе месеци. Алокација на одговорност по наплатувач и мерки за подобрување.	годишна	4 недели	Monday, September 13, 2021
10	10-2021	Изнајмување на недвижности. Степен со издаден (активен) деловен простор во Сектор за пазари и недвижности. План и програма за подобрување на процент со издаденост и постигнување 100% Статус со слободен деловен простор и мерки превземени за негово издавање.	годишна	4 недели	Monday, October 11, 2021
11	11-2021	Навремена, точна и целосна наплата на отворени побарувања по сите основи во Сектор за пазари и недвижности, гранка пазари, а со цел подобрување на тековната ликвидност.	годишна	4 недели	Monday, November 08, 2021

Органите на управување на Друштвото: Надзорниот одбор, Управниот одбор и одговорните Директори на сектори, преку доставени поединечни извештаи на службата за Внатрешната ревизија во текот на календарската 2021 година редовно и навремено се информирани за наодите и позначајните идентификувани слабости од реализираните ревизии.

Во рамки на поединечните извештаи, како составен дел, јасно се изнесени оперативните ризици од идентификуваните слабости, алокација на одговорностите и укажаната потреба од имплементација на дадените препораки.

Статусот со имплементација на препораките и превземените мерки од страна на одговорните во секторите/ организационите единици се следи од страна на службата за Внатрешната ревизија и се ажурира степенот на нивна реализација.

4. Наод и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија

Следува преглед на реализирани ревизии (со наоди и мислење, препораки и статус)

1. Одржување, користење услуги за тековно одржување на средствата, интерни даватели на услуга и outsourcing	
Број на извештај	бр 1-2021 година
препораки	Со соработниците кои вршат редовен сервис, но и инцидентни поправки и интервенции да се склучат Договори за годишна соработка кои ќе ги опфатат сите можни активности
2. Ревизија на Сектор за пазари и недвижности за процеси поврзани со Систем за безбедност	
Број на извештај	бр 2-2021 година
препораки	Доколку се појави потреба од видео надзор, задолжително да се побара мислење од Дирекцијата за заштита на лични податоци. да се продолжи со примена на ефикасниот систем на безбедност и пласирање на информациите до надлежните органи

3. Ревизија на Секторот за пазари и недвижности, за процесите поврзани со контрола на усогласеност на слободни тезги

Број на извештај	бр .3-2021 година
препораки	Да се продолжи со добрата деловна практика и помош меѓу колегите од пазарите за подобра наплата. Контролорот да продолжи со добрата деловна пракса на редовно вршење контроли и ажурно информирање секторскиот Директор. Наплата на стар/заостанат долг да се нагласи за која тезга т.е шифра станува збор и име на комингентот

4. Ревизија на Сектор за пазари недвижности, за процеси поврзани со издадени тезги и отворени побарувања

Број на извештај	бр .4-2021 година
препораки	Ажурно и прегледно водење на целокупната документација на сите пазари, истакнување на известување за тоа што се продава на тезгите на видливо место и редовна контрола на слободни тезги и редовно известување за слободни тезги на Контролорите на пазарите

5. Ревизија на секторот за правни работи и оддел за кадрови работи

Број на извештај	бр 5-2021 година
препораки	По потреба да се ажурира интерната процедура за работа на одделот за правни работи. Изготвување на предлози за подобрување на наплатата (по судски пат , спогодба или присилна наплата)

6. Ревизија на Секторот за финансии и сметководство за процесите поврзани со навремено и усогласено книжење во Оддел Сметководство

Број на извештај	бр .6-2021 година
препораки	Да се спроведуваат редовни обуки, да се практикува тест за усогласување на должности и контрола на процесите врзани со работењето од страна на Раководителот

7. Ревизија на Секторот на пазари и недвижности

Број на
извештај

бр .7-2021 година

препораки Огласување на слободниот и неатрактивниот деловен простор и постојано нудење на истиот, навремено сигнализирање за исносите на отворени побарувања со цел за навремено затворање

8. Ревизија на Секторот на даноци

Број на
извештај

бр .8-2021 година

препораки ажурноста и точноста на евиденција во одделот и да се продолжи и да се практикува добрата деловна пракса

9. Ревизија на Секторот пазари и недвижности за процесите поврзани со контрола на структурата на издадени и слободни тезги

Број на
извештај

бр .8-2021 година

препораки Да се продолжи со примена на ефикасниот систем на контрола и пласирање на информации во врска со бројот на тезги и редовно обновување на договорите со закупците на тезги

10 Ревизија на Секторот пазари и недвижности

Број на
извештај

бр .10-2021 година

препораки редовно склучување на нови договори и попотреба на анекс договор доколку има потреба со корисниците на деловни објекти, како и редовна контрола и усогласеност на наплатата на отворените побарувања

11 Ревизија на Секторот пазари и недвижности за процесите поврзани со точна и целосна наплата во пазарите

Број на
извештај

бр .11-2021 година

препораки да се продолжи со редовни контроли и анализа на сосостојбата при извршените контроли, да се продолжи со ефикасниот систем на контроли при наплата

5. *Оцена за планирано време за контрола и евентуално отстапување*

Службата ги спроведе планираните ревизии на деловните процеси во единиците на Друштвото во рамки на расположливото време и без поголеми отстапувања од времето планирано за контрола со Годишниот план за работа на Службата

Оценка за планираното време е дека истото е усогласено со годишниот план.

6. *Наоди и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија*

Следува преглед со сумарен извештај за наодите и мнение, препораки со предложени мерки и статусот на нивната имплементација, прикажан во табеларан преглед. Сознанијата кои ги обезбеди внатрешната ревизија како резултат на следење на реализацијата на дадените препораки генерално укажуваат дека препораките се почитуваат потребните активности, што значи нема забелашки во поглед на наодите и препораките.

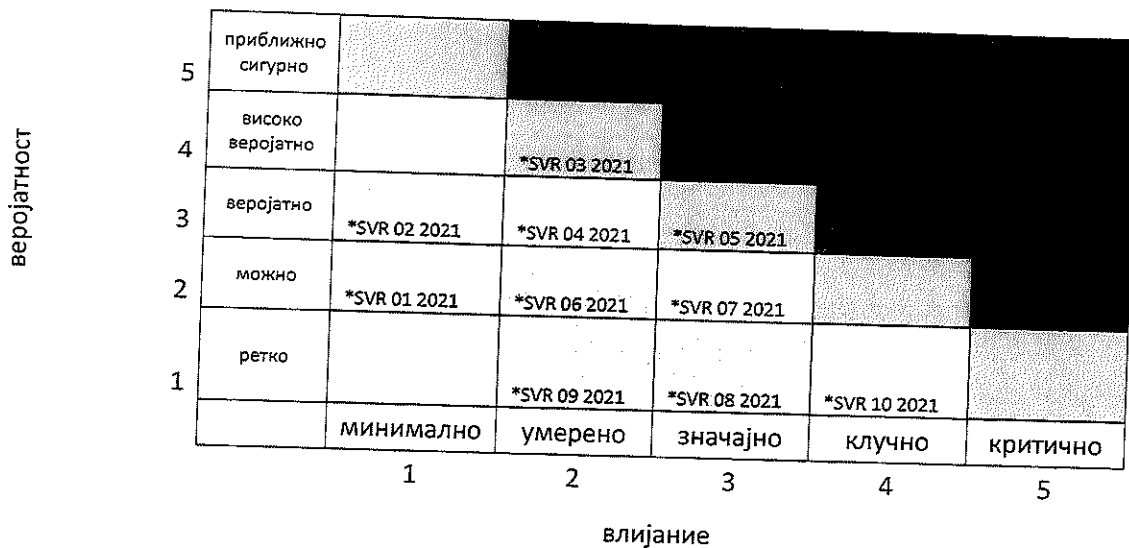
<i>Препораки</i>	<i>број</i>	<i>%</i>
<i>Имплементирани</i>	9	70
<i>Имплементирани во процес</i>	4	30
<i>Неимплементирани</i>		
<i>Досебани</i>		
<i>Недосебани</i>		
	13	100,00%

Службата за внатрешна ревизија во извештајниот период врз основа на наодите издадени 13 препораки кои се однесуваа на деловните процеси и деловните единици во Друштвото. Наодите и препораките беа прифатени од страна на Надзорниот одбор на Друштвото. Внатрешната ревизија врши редовна проверка на реализација на дадените препораки по извршените поединечни ревизии. За наодите и препораките од извршените ревизии се води статус на нивна имплементација.

Од контрола на спроведување на препораките, внатрешната ревизија оцени дека најголем дел од предложените мерки се имплементирани и во фаза на реализација, а истите ќе бидат на контрола и мониторинг на Службата се до нивно конечно реализирање.

7. Оцена на спроведувањето на мерките предложени од страна на службата за внатрешна ревизија

МАПА РИЗИЦИ 2021
Проценка, идентификувани ризици и изложеност на Друштвото со ниво на ВЕРОЈАТНОСТ и ВЛИЈАНИЕ

ТОП 3 КЛУЧНИ ПРОЦЕНТИ
РИЗИЦИ

Р.бр	код	деловна цел	ризичи	контролни активности	тест адекватност
1	*SVR 03 2021	Контрола на усогласеност со слободни тезги во пазари	оперативен ризик репутациски ризик	контрола на работни документи од контролор, редовна контрола на лице место	се применува во пракса
2	*SVR 05 2021	Навремена точна и целосна наплата на отворени побарувања по сите основи во Сектор за пазари и недвижности	ликвидосен ризик	двоен потпис и потпис од секторски директор	се применува во пракса
3	*SVR 07 2021	Степе на издаденост на деловен простор и подобрување на процентот на издаденост	оперативен ризик ликвидосен ризик	понуда на слободен простор на потенцијални корисници, проверка на картици и следење на наплата	се применува во пракса

Информации за извршени други активности

Во текот на 2021 година, Службата за внатрешна ревизија беше активно вклучена во реализирање на неколку тековни активности:

- ✓ Евалуација на нивото со наплата на вработени во пазари
- ✓ Периодично следење на реализација во однос на План 2021 година (следење на промет, нетиран приход и трошоци),
- ✓ Логистика за подобрување на ликвидноста преку повремена проверка со навремената наплата на фактурирана стока и услуги,
- ✓ Во согласност со IPPF Стандард за внатрешна ревизија 1311 Internal Assessment, спроведена и реализирана е проценка со дефиниција, етички кодекс и стандардите за внатрешна ревизија, при што е обезбедено ниво со генерална усогласеност.

Во рамки на своите дополнителни активности, службата за внатрешна ревизија е повремено ангажирана за обезбедување на независни и објективни советодавни услуги за одредени прашања на барање на менаџментот, зема активно учество во разгледување на нацрт програми и планови за развој и останати проекти.

8. Учество на семинари, обуки и работилници

Во текот на 2021 година, беа реализирани следните активности за обезбедување „СРЕ,, континуирана професионална едукација:

- ✓ Член во Здружението на внатрешни ревизори на Северна Македонија
- ✓ Член на The Institute of Internal Auditors „THE IIA Global,,
- ✓ Обука во ;Март 2021 година
„Основи на ревизија на сајбер безбедност ”
- ✓ Обука во ;Јуни 2021 година
„Тема1-Измами-практичен водич во делот на контроли за превенција и детекција на измамите,,
Предавач Emanuela Azemi, CIA

„Тема 2- Ревизорски постапки во делот на приватноста и заштита на лични податоци како предизвик на Ревизорите
Предавач Wiliam Bello, CIPP/E, CIMP CIA
- ✓ Обука во ;Ноември 2021 година
„ Тема-Во очекување на новата нормалност,,
- ✓ Организарно од Здружението на внатрешни ревизори на Северна Македонија
- ✓ Обука во: Август и Ноември 2021 година
„Советување за Измени за Законот за данок на добивка, Измени за законот на личен доход”

„Реинвестирана добивка- намалување на данокот на добивка за 2021 година”

Организирано од МСФИ Консалтинг

✓ Стручна литература

Internal Auditor Magazine
Newsletters of Internal Auditors
Tone at the Top
<https://na.theiia.org/periodicals/Pages/Periodicals.aspx>

✓ Книги од програмата "The IIA's CIA Learning system"

"The internal Audit Activity's Role in Governance, Risk and Control"
"Conducting The Internal Audit Engagement"
"Business analyses and information technology"
"Business management skills".,

Континуираната професионална едукација има за цел обезбедување и одржување на еден од четирите столба на Етичкиот кодекс = компетентност, а кои се постигнува и преку напредно ниво на обука за сите законски промени, тековни работи и новини во рамките на ревизијата, организирани во соработка со овластени и реномирани центри на знаење. Истото во согласност со интернационалниот стандард за внатрешна ревизија IIA 1230 Continuing professional development.

9. Оцена на реализација на поставените цели со годишниот план за работа

Службата за внатрешна ревизија како примарна цел во реализирањето на Годишниот план за 2021 година беше фокусирана на ефикасно и ефективно реализирање на планираните ревизии во рамки на времето и ресурсите кои ги имаше на располагање, настојувајќи при тоа да се постави и развива квалитетот на ревизорската работа и самите резултати кои произлегуваат од истата.

Службата за внатрешна ревизија, во текот на 2021 година, во најголем дел се придржуваше на планираните редовни ревизии и во рамки на акциониот план за нивно реализирање.

Согласно годишниот план за работа на Службата за внатрешна ревизија, одобрен, презентираан и прифатен од Надзорниот Одбор на Друштвото, во тековната година реализирани се 11 планирани ревизии.

10. Оценка на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола

Внатрешната контрола претставува постојан и континуиран процес кој се реализира на секое ниво во друштвото, од страна на Органот на Надзор, Органот на Управување, менаџментот и сите вработени. Дизајниран е да обезбеди разумна сигурност за постигнување на следните цели: заштита на капиталот и вредноста на средствата на Друштвото, подобрување на севкупното работење, изработка на точни финансиски извештаи, зголемување на ефикасноста, ефективноста и на управувањето, подобрување на економичноста, усогласеност со интерните политики на Друштвото и усогласеност со законите и регулативата.

Системот на внатрешна контрола е динамичен процес подложен на промена согласно потребите и се унапредува зависно од промените во законската регулатива, Актите на Друштвото, воведувањето на оптимизација на одредени процеси и затоа претставува значајна компонента при управувањето и поставувањето на сигурна стабилна основа за работењето на Друштвото.

Службата за внатрешна ревизија при оценување на адекватноста и ефикасноста на системите за интерна контрола се раководеше од следните значајни модули и цели на системите за интерна контрола:

- Дали ревидираните процеси / системи или активности се регулирани со интерни процедури и дали истите се во согласност со законската регулатива и деловната политика на Друштвото.
- Дали е имплементирана адекватна поделба на овластувањата и одговорностите на вработените во организационите единици на Друштвото, а носители на ревидираните работни процеси / системи, со цел минимизирање на можност од конфликтни должности и одговорности и елиминирање на ризик од намерни и ненамерни грешки со злоупотреби.
- Дали воведените системски контроли за работењето се доволни, сигурни и безбедни, да спречат намерни и ненамерни грешки и злоупотреби. Дали се доволно ефикасни да ги минимизираат ризиците во работењето.
- Дали системот за интерна контрола на Друштвото овозможува препознавање и проценка на значајни ризици на кои е изложено Друштвото, како на пример: ликвидносен, оперативен, пазарен и кредитен ризик, но и други ризици на кои се изложени деловните процеси и работењето на Друштвото.

МИСЛЕЊЕ

Согласно реализацијата на поединечните планирани ревизии во текот на календарската 2021 година, од изведените ревизорски докази, врз основа на контрола на репрезентативен примерок на ревидираниот материјал:

Службата за внатрешна ревизија го потврдува стекнатото разумно убедување дека интерниот контролен систем на Друштвото е во најголем дел адекватно имплементиран во насока на минимизирање на значајните материјални ризици кои се карактеристични за работењето на дејностите на Друштвото, а во насока за подобро ефикасно, ефективно и економично работење. Воедно го потврдуваме стекнатото разумно убедување дека постои точност и усогласеност на административната, оперативна и финансиска документација во работењето.

Скопје, 31 Декември 2021 година

Служба за внатрешна ревизија

Цветанка Стојчевска